

Høringsnotat om oppfølging av midlertidig lov – endringer i IKS-loven om fjernmøter og elektronisk signering

1	Innledning	1
2	Innføre adgang til å ha fjernmøter i IKS-ene.....	2
2.1	Gjeldende rett.....	2
2.2	Departementets vurdering og forslag.....	2
3	Innføre adgang til elektronisk signering av protokoller.....	3
3.1	Gjeldende rett.....	3
3.2	Departementets vurdering og forslag.....	3
4	Vurdering om kommunelovens regler om fjernmøter i saker for lukkede dører skal endres 3	
4.1	Gjeldende rett.....	3
4.2	Departementets vurderinger	4
5	Økonomiske og administrative konsekvenser	4
6	Forslag til lov om endringer i IKS-loven:.....	5

Innledning

Høringsnotatet inneholder forslag om at § 2 i midlertidig lov 6. november 2020 nr. 126 om unntak fra kommuneloven og IKS-loven (tiltak for å avhjelpe konsekvenser av covid-19) skal innføres som permanente regler i IKS-loven. Den drøfter også om § 1 i loven bør innføres som permanent endring i kommuneloven.

Departementet foreslår at unntakene i § 2 i den midlertidige loven innføres som permanente endringer i IKS-loven, se omtalen i punkt 2. I kommuneloven fra 2018 ble adgangen til å ha fjernmøter vesentlig utvidet, og det er gode grunner for at organene i interkommunale selskaper bør ha samme mulighet som kommunene og interkommunale samarbeid organisert i kommuneloven.

I punkt 4 har departementet vurdert om bestemmelsen i den ovennevnte midlertidige lovens § 1 om utvidet adgang til å ha lukkede møter som fjernmøter bør gjøres permanent.

Departementet foreslår ikke å gjøre dette til en fast regel. I en normalsituasjon uten tilsvarende restriksjoner på mulighetene for fysisk møter, så mener departementet hensynene bak hvorfor slike saker ikke kan behandles i fjernmøter fremdeles må anses tungtveiende.

Innføre adgang til å ha fjernmøter i IKS-ene

Gjeldende rett

Et interkommunalt selskap skal både ha et representantskap og et styre, jf. IKS-loven §§ 6 og 10. Representantskapet er selskapets øverste myndighet, og behandler blant annet selskapets regnskap, budsjett og økonomiplan. Selskapet skal også ha et styre som blant annet har ansvaret for forvaltningen av selskapet. Dersom et interkommunalt selskap skal avvikles, skal representantskapet oppnevne et avviklingsstyre, se § 33.

Saksbehandling i representantskapet, styret og avviklingsstyret skal gjennomføres i møter, jf. IKS-loven §§ 8, 11 og 33. Loven gir ikke hjemmel for å gjennomføre fjernmøter. I forarbeidene til IKS-loven forutsettes det at møter i representantskapet skal være fysiske møter med alle representantene til stede. Departementet har i en tolkningsuttalelse åpnet for at styremøter kan gjennomføres ved fjernmøter, men ikke innfortolket samme åpning for representantskapet.

Til sammenligning gir kommuneloven § 11-7 en vid adgang for organene i kommunene og interkommunale samarbeid etter kommuneloven til å holde fjernmøter. Representantskapene i både kommunalt oppgavefelleskap og interkommunale politiske råd kan ha fjernmøter. Midlertidig lov 17. april 2020 nr. 27 om unntak fra kommuneloven, IKS-loven og partiloven (tiltak for å avhjelpe konsekvensene av utbruddet av Covid-19) § 4 første ledd ga unntak fra IKS-lovens alminnelige regel frem til 16. september 2020, slik at møter frem til da kunne avholdes som fjernmøter. I ny midlertidig lov 6. november 2020 nr. 126 om unntak fra kommuneloven og IKS-loven (tiltak for å avhjelpe konsekvenser av covid-19, ble det i § 2 første ledd igjen åpnet for at nevnte organer kunne ha fjernmøter. Denne loven oppheves 1. juni 2021.

Departementets vurdering og forslag

Departementet ønsker at det skal være adgang til fjernmøter for interkommunale selskaper også når denne pandemien er over, og foreslår derfor en endring i IKS-loven som adgangen til fjernmøter i de ulike organene på permanent basis. Høringsinnspill til de midlertidige bestemmelsene gir en indikasjon på at bestemmelsen i midlertidig lov har fungert godt. Departementet har også mottatt innspill fra Samfunnsbedriftene som mener at det er ønskelig med og behov for en slik endring.

Endringen vil også bidra til å skape mer likhet mellom saksbehandlingsreglene for kommunale organer og interkommunale samarbeid i kommuneloven, og organer i IKS-ene. Som departementet viste til i forarbeidene til kommuneloven gir dagens teknologi gode og sikre løsninger for å gjennomføre møter hvor alle kan se og høre hverandre og større mulighet for at alle likevel kan delta på møtet selv om noen har lang reisevei, se Prop. 46 L (2018–2019) punkt 17.4.8. De samme hensyn gjør seg gjeldende for IKS-ene også i normalsituasjonen. For de store selskapene som består av mange kommuner over et stort geografisk område kan muligheten for å gjennomføre møter som fjernmøter være praktisk viktig.

Departementet foreslår derfor en endring i § 9 og § 12 om saksbehandlingen i hhv. representantskapet og styret i selskapet som åpner for at disse organene kan ha fjernmøter. Når det gjelder ev. avviklingsstyre, så følger det av § 33 syvende ledd at § 12 gjelder tilsvarende.

Innføre adgang til elektronisk signering av protokoller

Gjeldende rett

Det er krav om at det skal føres protokoll for møtene i organene i interkommunale selskaper, jf. IKS-loven §§ 9, 12 og 33. For protokoller fra møter i representantskapet er det krav om at den underskrives av møteleder og to av representantskapets medlemmer. For protokoller fra møter i styret er det krav om at protokollen underskrives av samtlige tilstedeværende styremedlemmer.

Midlertidig lov 17. april 2020 nr. 27 om unntak fra kommuneloven, IKS-loven og partiloven (tiltak for å avhjelpe konsekvensene av utbruddet av Covid-19) § 4 andre ledd innførte et unntak fra IKS-lovens alminnelige regel frem til 16. september 2020. Unntaket innebar at protokollene kunne signeres med elektronisk signatur. Denne første midlertidige loven varte i perioden fra 17. april til 16. september. I dag følger unntaket av midlertidig lov 6. november 2020 nr. 126 om unntak fra kommuneloven og IKS-loven (tiltak for å avhjelpe konsekvenser av covid-19 § 2 andre ledd som gjelder fram til 1. juni 2021. Departementet viser i forarbeidene til den midlertidige lovgivningen til at elektronisk signatur er tillatt for selskaper regulert i aksjeloven.

Departementets vurdering og forslag

Departementet mener det bør innføres en adgang til å benytte elektronisk signatur for å signere protokollene fra møter i representantskapet, styret og eventuelle avviklingsstyrer. Endringen er ønsket av Samfunnsbedriftene og av flere IKS-er. Det har ikke fremkommet opplysninger i tidsrommet den midlertidige adgangen har gitt selskapene mulighet til elektronisk signatur, som tilsier at denne adgangen ikke burde gjøres permanent. Vi viser også til at aksjeloven godkjenner elektronisk signering for styreprotokoller, samt at elektronisk signering nå også likestilles med signatur på flere andre områder. Endringen vil lette arbeidet i nevnte organer og bidra til mer effektiv og forenklet prosess med å sikre signerte møteprotokoller.

Vurdering om kommunelovens regler om fjermøter i saker for lukkede dører skal endres

Gjeldende rett

I NOU 2016: 4 *Ny kommunelov* foreslo utvalget at ingen saker bak lukket dører kunne behandles i fjermøter. Hensynet bak forslaget var blant annet at det var vanskelig å sikre at det kun er møtedeltakerne som får med seg det som skjer på et lukket møte som gjennomføres som fjermøte, og at det kan ligge sårbarhet og risiko i de tekniske løsningene som benyttes. Utvalget foreslo likevel at det i noen tilfeller burde være mulig med lukkede fjermøter og åpnet derfor opp for at det kunne gis unntak fra forbudet i forskrift.

Departementet mente at det var grunnlag for å skille mellom saker der organet *skal* lukke dørene etter § 11-5 andre ledd, og der organet *kan* lukke dørene etter § 11-5 tredje ledd. I de førstnevnte tilfellene, som ofte vil være saker med opplysninger omfattet av lovbestemt taushetsplikt, er det et mye større behov for å sikre at ingen uvedkommende får tilbake til opplysningene. Et moment her er at kommunen har en aktiv plikt til å hindre at taushetsbelagte opplysninger kommer på avveie. Konsekvensene av at uvedkommende er til

stede i det lukkede møtet vil også være større. Derfor foreslo departementet at kun møter som lukkes etter § 11-5 tredje ledd kan holdes som fjernmøter.

Når et folkevalgt organ ønsker å ha et fjernmøte, er regelen i kommuneloven § 11-7 tredje ledd at et møte som er lukket etter § 11-5 andre ledd ikke kan gjennomføres som et fjernmøte. Det betyr at saker som handler om en arbeidstakers tjenstlige forhold eller saker som inneholder opplysninger omfattet av lovbestemt taushetsplikt, ikke kan behandles i et fjernmøte. Dersom møtet er lukket med hjemmel i § 11-5 tredje ledd, kan sakene behandles i fjernmøte.

På grunn av covid-19 er det i midlertidig lov 6. november 2020 nr. 126 om unntak fra kommuneloven og IKS-loven (tiltak for å avhjelpe konsekvenser av covid-19) § 1 gjort unntak som åpner for at alle saker som går for lukkede dører kan behandles i fjernmøter. Dette unntaket gjelder frem til 1. juni 2020. Tidligere har dette unntaket stått i midlertidig forskrift 13. mars 2020 nr. 277 om gjennomføring av fjernmøter i folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner for å begrense spredning av Covid-19 § 5. Denne forskriften ble opphevet 1. august 2020.

Departementets vurderinger

Departementet har vurdert om dette unntaket fra kommuneloven skal innføres som en permanent løsning for fjernmøter i kommune. Departementet mener at det ikke gjøres. Unntaket som er gitt i den midlertidige loven er knyttet til den konkrete pandemisituasjonen hvor det er ekstraordinært behov for å bruke fjernmøter. Det var ansett som nødvendig med unntaket for at alle saker som et organ har som oppgave å behandle, kan behandle i et fjernmøte. Disse hensynene veier for en midlertidig periode tyngre enn hensynene bak forbudet mot at lukkede møter etter § 11-5 andre ledd kunne være fjernmøter. Når pandemien er over og det ikke lenger er tiltak som vanskeliggjør fysiske møter, så mener departementet at det er hensiktsmessig å gå tilbake til normalsituasjonen i kommuneloven. Hvis smittesituasjonen utvikler seg slik mot sommeren 2021 at det blir nødvendig å fortsette med kun fjernmøter på grunn av pandemien, vil departementet vurdere behovet for å forlenge den midlertidige loven. Hvis det skulle oppstå en ny situasjon om noen år som av ulike årsaker gjør det vanskelig eller umulig med fjernmøter (for eksempel ny pandemi), så kan departementet også benytte gjeldende forskriftshjemmel i § 11-7 fjerde ledd slik det ble gjort da pandemien brøt ut i mars 2020.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Dersom selskapene ønsker å benytte seg av fjernmøter i representantskapet eller styret kan det i noen tilfeller innebære investeringskostnader for nødvendig utstyr i den grad selskapet ikke allerede har anskaffet dette. Slike kostnader vil være beskjedne og må eventuelt dekkes innenfor selskapenes ordinære budsjetttrammer. Bruk av fjernmøter kan føre til besparelser i reiseutgifter for medlemmer av selskapenes representantskap og styrer. Dette vil imidlertid være beskjedne besparelser, men likevel ikke helt ubetydelige i de tilfellene hvor representantskapet har et stort antall deltakere og stor geografisk spredning blant deltakerne.

Utgiftene ved å benytte elektronisk signering antas også være beskjedne og må eventuelt tas innenfor ordinære budsjetttrammer.

Ettersom forslaget er å gjøre midlertidige endringer permanente, må det også kunne legges til grunn at mange selskaper antagelig allerede har anskaffet det nødvendige utstyret for fjernmøter og elektronisk signering.

Forslag til lov om endringer i IKS-loven:

I

I lov 29. januar 1999 nr. 6 om interkommunale selskaper gjøres følgende endringer:

§ 9 nytt fjerde ledd skal lyde:

Representantskapet kan gjennomføre møter som fjernmøter. Fjernmøter innebærer at deltakerne ikke sitter i samme lokale, men at de via tekniske hjelpemidler likevel kan se, høre og kommunisere med hverandre. Kravene som ellers gjelder for møter i representantskapet, gjelder også for fjernmøter.

Nåværende fjerde til syvende ledd blir nytt femte til åttende ledd.

§ 9 åttende ledd skal lyde:

Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll fra møtet. Protokollen underskrives av møtelederen og to av representantskapets medlemmer som velges ved møtets begynnelse. *Medlemmene kan benytte elektronisk signatur for å signere protokollen.* Styrets medlemmer og daglig leder har rett til å få sitt syn på en sak innført i protokollen.

§ 12 nytt tredje ledd skal lyde:

Styret kan gjennomføre møter som fjernmøter i samsvar med reglene i § 9 fjerde ledd. Kravene som ellers gjelder for styremøter, gjelder også for fjernmøter.

Nåværende tredje og fjerde ledd blir nytt fjerde og femte ledd.

§ 12 femte ledd skal lyde:

Det skal føres protokoll fra møtet. Protokollen skal underskrives av samtlige tilstedeværende styremedlemmer. *Medlemmene kan benytte elektronisk signatur for å signere protokollen.* Styremedlem eller daglig leder som er uenig i styrets beslutning, kan kreve å få sin oppfatning innført i protokollen.

II

Loven trer i kraft 1. juni 2021.